

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

Оглавление

Бакытжанова Мейірім	2
Демесін Гүлнұр	5
Куанышева Ботагоз	7
Нұрпейісова Ақжүніс	9
Сәлімова Аружан	11
Сизых Анастасия	12
Смадияр Мерей Серікұлы	14
Тарасенко Марина	17

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

Бақытжанова Мейірім

10 сынып, физ-мат. мектеп-интернаты
Жетекшісі: Өтеп Г.Ә.

Менің елім - менің Қазақстаным

Бұл күдіретті сөзді Қазақстан Республикасының әрбір азаматы асқақ сезіммен, мақтанышпен айта алары хақ. Өйткені біздер, жастар, асқақ арман жетегінде, отаншылдық рухты ту еткен ұлттық ұл-қыздары қасиетті қазақ топырағында өсіп-өніп, мекен етіп, достық қарым-қатынаста, береке мен бірлікт, тыныштық пен татулықта өмір сүріп жатырмыз.

«Отан үшін отқа түс-күймейсің,»- деп Бауыржан Момышұлы айтқандай, ата-бабаларымыз қанын төгіп, жанын беріп, басынан нелер кешпеді, нелер өткермеді десеңізші? Азаттық жолында құрбан болған, азап шегіп, қасірет тартқан бабаларымыздың ерлігін қалай ұмытармыз. Ұмытпаймыз да, ұмытылмайды да.

Біз бақытты ұрпақпыз! Біз осы жарасымды тыныс-тіршілігімізді Елбасымыз жан-жақты ойлап, кемел ойлы, кемеңгер ата-бабаларымыздың жолымен жүрген ақыл-парасатының, азаматтық саясатының нәтижесі деп білемін.

Адамгершілік, ар-ұят, абырой, патриотизм жеңісті күндерді жақындатқан рухани құндылықтар. Бұл құндылықтардың әрқайсысы өте маңызды. Дегенмен, қазіргі қоғамда аса құнды рухани дәнекер – патриотизм – отаншылдық. Патриотизм – Отанды сүю. Патриотизмнің маңызды элементтері – ұлттық рух пен ұлттық патриотизм. Соның ішінде ұлттық рухты қазақ халқының тарихын жан-жақты сараптай отырып кеңейтуге, дамытуға болады. Бабаларымыз ел қорғау сезімін, туған жерді қастерлеуді, аялауды ұрпақтар бойына дарыта білген. Отансүйгіштік рух – халықтың әлемдік өркениетті елдер қатарына қосылып, дүниежүзілік қауымдастықтан лайықты орын алуға мүмкіндік беретін бірден-бір күш.

Кейде, шіркін, бір өзіне бірнеше мемлекет сыйып кететін ұлан байтақ жерді ата-бабамыз сан ғасырлар бойы қанаттыға қақтырмай, тұмсықтыға шоқыттыртпай қалай аман сақтаған деп таңданамын...

Шынында да, талай зобалаң кезеңді бастан кешірген Қазақстан «Найзаның ұшымен, білектің күшімен» өзінің жер көлемін сақтап қалған.

Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстанның болашағы – қоғамның идеялық бірлігінде» атты еңбегінде: Көп ұлтты Қазақстанда ұлттық мүдделерді жүзеге асырудың бір ғана жолы бар екені айдан анық. Ол қазақ ұлтының біріктіруші ролі жағдайында барлық халықтардың теңдігін қамтамасыз ету, - деп жазған болатын. Осы орайда еліміздің егемендігі қалай келгендігі, тәуелсіздігін алған жас

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

мемлекеттердің алғашқы жылдардағы бастарына түскен ауыртпалықтар, олардан кімдер қандай жолмен өткен, соның ішінде біздің Қазақ елінің айналамыздағы кешегі одақтас, бүгінгі көршілес елдер арасында өз жолымызбен өркендеуіміздің арқасында қантөгіссіз, қақтығыссыз бүгінгі күнге жеткені және осының бәріне Тұңғыш Президентіміздің көрегендігі мен кеменгерлік саясаты негіз қалағанын айтуға болады. Сонымен қатар көптеген елдердің тағдыры, халықтың тағдыры сынға түскен шақта Еуразияның жүрегінде орналасқан алып Отанымыз – Қазақстан елді есеңгіреткен оқиғалардың қанды қақтығыстардан аман шықты. Әрине, 130-ға тарта ұлт мекен еткен кең-байтақ еліміздің іргесінің берік, бірлігінің мықты болуы көп еңбектің нәтижесі деп білемін. Тарихи өлшеммен алғанда қасқағым сәтке тең келетін осы уақыт ішінде еліміз талай жетістіктерге жетіп, өзіміз бен бір қоғамнан тараған елдердің алдыңғы легінде ілгеріге қарқынды қадам басып келеміз. Еліміздің экономикасы нығайып, әлеуметтік тұрмыс жағдайымыз шүкір, күн санап жақсарып келеміз.

Айналаға барлай көз жіберсем, өзгелермен салыстырғанда әлдеқайда мол табыстарға жеткенімізді аңғарамын. Мысалы: Өзге елдердің арасындағы татулықтың қаймағы бұзылып, алауыздық етек жайып жатыр емес пе? (Украинадағы жағдай) Егемендік алған еліміздің еркін тыныстап, тәуелсіздігімізді түбегейлі етудеміз. Н. Назарбаев елімізде әлемдегі дамыған 50 елдің қатарына қосу міндетін алға тартқалы бері, ол мақсатқа о баста көздеген мерзімінен бұрын қол жеткелі бері, әсіресе мемлекетіміздің алдына ең озық отыздықтың арасынан арын алу міндеті қойылғалы бері бізде көп нәрсе өзгеруі керек. Даланың өзгеруінің де, қаланың өзгеруінің де басты шарты – сананың өзгеруі.

Кейінгі ұрпақ, біздер, халқымыздың ерлік дәстүрін әрі қарай жалғастырамыз.

Сен үшін, Отан, сертім сол –
Неден де болса тайынбан!
Киелі менің өрісім,
Барлығы – дағы сен үшін,

-деген М.Мақатаевтың өлең жолдары осының айғағы болса керек. Бүгінгі жас ұрпа – болашақ Қазақстан азаматы. Сол себепті жастықтың жалынымен, бойдағы күш-қуат, қарым-қабілетпен, ойдағы ұшқынмен Отан-Ананың тірегі болуымыз керек. ХХІ ғасыр – білім, ғылым, бәсеке ғасыры болғандақтан, рухымыз мықты, ұжданымыз күшті, елге, жерге деген адалдық керек. Әрбір жас ұрпақ өзін мемлекетінің өткеніне, бүгініне және ертеңіне тікелей қатысты екенін сезініп, Отан тағдыры үшін өзіне жеке жауапкершілік жүктелетінін терең білуі керек деп ойлаймын. Тәуелсіз ел болу деген қандай бақыт! Қазақстан – Тәуелсіз!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область**

Қазір біз ашық аспан, жарық күн сәулесі түсіп тұрған, кең байтақ, халқы ынтымақты, болашағы жарқын мемлекетте өмір сүріп жатырмыз. Бұл ақиқатты өзіміздің негізгі рәміздеріміз-ақ дәлелдейді.

«Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы»,

деп басталатын әнұранымыздың алғашқы жолдарының өзі-ақ Қазақ елінің кеңдігін, бейбіт өмірін айқын көрсетіп тұр.

Шынымен де, «Малым – жанымның садақасы, жаным арымның садақасы» деп ар-намысын жоғары қойған халық екеніміз анық. Ежелден елдігімізді түзетумен келе жатқандықтан біз әр бір атаулы күндер мен әр бір қабылданған заңның, ардақты рәмізіміздің қадірін жақсы түсінеміз, қастер тұтамыз.

Кез келген елдің тәуелсіздігін оның мемлекеттік рәміздерін бөліп алып қарауға болмайды. Еліміздің егемендігі мен тәуелсіздігінің қасиетті нышандарын қадірлеу – Қазақстанды Отаным дейтін, өз тағдырын және ұрпақтарының келешегін қазақ жерімен байланыстыратын барша қазақстандықтың отан алдындағы қасиетті міндеттерінің бірі. Кез келген өркениетті елге тән ортақ ұқсастықтар мен рухани құндылықтар болады. Рәміздер солардың бірегей нышандары. Өйткені рәміздер әр мемлекеттің тәуелсіздігін білдіруімен қатар, елдікке шақыратын, тұтастыққа ұйыстыратын, бірлікке үндейтін, жүректегі патриоттық сезімді оятатын, Отанды, жерді сүйуге жетелейтін, ерлік дәстүрлер мен сабақтастық рухында тәрбиелеуге жұмылдыратын айшықты белгілер болып саналады. Еркіндігіміздің Көк байрағы көкте желбіреп, Елтаңба төрде орын алып, Әнұран шырқай орындалғанда, ата-бабаларымыз сан ғасырлар аңсаған елдік қалпымыз бен сүттей ұйыған тірлігімізге, дербес саяси және экономикалық даму жолына түскенімізге шүкіршілік айтып, толқымайтын жан, езілмейтін жүрек, селт етпейтін көңіл болмас, сірә!

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область

Демесін Гүлнұр

9 сынып, Талдысай орта мектебі
Қобда ауданы, Талдысай ауылы

Салт-дәстүрімізді қорғайық!

Шығармамның бетін Шәкәрім атамның мына бір толғантарлық,
ойлантарлық өлеңімен ашсам деймін:

Еуропа білімді жұрт осы күнде,
Шыққан жоқ айуандықтан о да мүлде.
Терең ойлап сөзімнің түбін біл де,
Іштен жыла шырағым, сырттан күлде.

- дейді. Қазіргі танда алтын күн астында қыраны самғаған, азаттықты жалау етіп, сол жалауымызды желбіретіп, күндікті тастап, бірлікті сақтап келе жатқан халықпыз. Жас халықпыз, тамырымызға су құйылып тереңге жайылып барады, алып әлемдегі алып елдермен тең дәрежедеміз. Қуантарлығы, қуаныштан жылатарлығы да осы! Шүкір! Сансыз шүкіршіліктер болсын Жаратушыға! Бірақ...Осындай керемет теңеулерді, керемет шындықтың сөзін бөгеп тұрған осы сөздің себебі маған тақырып болса керек. Елдермен тенесеміз деп жүріп, басқа елдің салтың жұқтырып жатқанымызды сезбейміз-ау сірә, бұған қатысты шаралар қолданылып жатпаған соң. Өзге елдің салтың деймін-ау, олардың көздерін бітеп, саналарын улаған ауру десем дөп басып айтқан болар. Шәкәрім атамның өлеңін жалғастырсам:

Сол есті елде киім бар мода деген,
Керегіне лайықтап киінбеген.
Жас балаша қызығып сәкәкүлге,
Масқара боп жүргенін бір білмеген.

- деген өлең жолдары. Осы Еуропа елдерінің сонау мемлекет боп құрылғаннан бері өздері жасап алған ба, яки жұқтырып алған ба білмедім, әйтеуір бір аурулары-мода. Оны ауру емес, тәтті дәрілердей көретіндері қаншама! Осы ауруды алып, мемлекет болған Еуропа, қанша маңайындағы халықтарға жұқтырып келеді. Маған тақырып болған себебінде жобалап отырған боларсыз қымбатты оқырман! Ел санасын улайтын болғандықтан. Сөзбен айту оңай-ақ, бірақ шын мәнінде ол ел тамырына балта шабар нәрсе. Ол салт-дәстүрімізді жоғалтуымызға себеп болар бірден-бір у. Олай болса, у ішіп

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область

жүргендерін білмей жүрген жандар қаншама! Бәлкім, ұлттық дәстүр, салттың ар жақтағы Еуропаның модасымен не қатысы бар деп отырған боларсыз-ау.

Қазақ әдептен ешқашан аттаған емес. Себебі, олар білді, тек әдепті елде бірлік атты қасиетті ұғым сақталатынын. Бірлік сақталса, сізге де белгілі тәуелсіздік тұғырлы, мемлекет ғұмырлы болмағын. Сол әдеп демекші...Қазақ әдеп ұл, әдепті қыз тәрбиелеуді мақсат, борыш тұтқан. Өйткені, олар білді, балалар болашағы екенін. Бала әдепті болса сізде тағы біліп отырсыз болашақтағы қоғам әдепті боларын. Айтпағым, біздің салт-дәстүріміз әдепке жетелейтін тәрбиелік мәні зор қазынамыз. Ал қазіргі таңда әдепке жат қылықтар жасап жатырмыз. Әсіресе, жастар. Салт-дәстүр ескі наным-сенім дейді. Салтымыздағы ұлттық киімімізді ұмытып барамыз, ұмытып десем асыра айтқан болармын кей-кездері еске алып қоямыз, бірақ жасалып жатқан жұмыстар жоқтың қасы. Қазіргі жастардың ниеті де жоқ, айта қалсаң «заман сондай, қоғам сондай», дейді. Сонда қалай болғаны, біздің заманымыз, өмір сүріп жатқан қоғамымыз әдепсіздікті талап ете ме? Заманымызда әдеп болмаса болашағымызда әдеп бола қоя ма, егер өзіміз қолға алмасақ? Біздің киімімізді еске түсірейікші, қыздардың киімін: әсем, жылтылдап жанарың жасырған көрікті бұйымдар, әсем әшекейлер бәріде сәукелеге жабысқан. Ұзын етегі желтілдеген қамажай көйлек, жанға жайлы сырт көзге көзтартар әдемі еді. Осы қамажайды ки демеймін. Бірақ, кеңірдекті сорайтпай, кеудені ашпай, ойланбай босқа тентек болғанша ең болмаса, жабық киінейікші.

Сондықтан, жас қыздарға айтарым:

Біз-қыздармыз, осы өмірдің гүліміз,
Ата-ананың әлпештеген күніміз.
Екі жанның үмітін ақтау үшін,
Сыр айтайын маған құлақ түріңіз.
Ата-ана бақытымыз, барымыз,
Санаға біткен абыройымыз, арымыз.
Осыларды шашпау үшін өмірде,
Жабық болып киінейікші бәріміз.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область

Куанышева Ботагоз

11 класс, БСШ

г. Актобе

Руководитель: Усенко Л.И.

Мой Абай

Слово, понятое умом,
Ускользает, как звук пустой.
Но по жилам течёт огнём,
Коль берёшь его всей душой.

Есть люди – планеты. Находясь на расстоянии миллионов лет, они, далекие и близкие, освещают путь жителям Земли. Таков наш Абай.

С самого раннего детства я живу с ощущением, что это мой родственник. Я даже интересовалась у родителей, кем он приходится нашей семье. И очень удивилась, что никем. А тогда откуда это чувство какого – то кровного родства?! Вот, пожалуй, первое, чем привлекает меня Абай. Это желание разобраться, чем мы роднимся.

Такое трепетное отношение передалось мне буквально с молоком матери, ибо в нашей читающей семье все боготворят великого поэта.

А первым человеком, пробудившим интерес, была моя прабабушка, которая так много поведала мне об Аббае. Она рассказывала, что когда выходила замуж, в числе приданого увезла с собой рукописные сборники поэта. Это была семейная реликвия. А ещё она говорила, что знаменитый роман Дюма «Три мушкетёра» был известен в казахской степи именно благодаря его устному пересказу.

Когда я впервые прочитала «Путь Абая», моей прабабушки уже не было в живых... Но я с грустью представляла её светлый образ в лице знаменитой бабушки Зере. Они так похожи!

Поэт – планета. Он не распознан полностью никем. Абай был оригинален. Его мечты шли на порядок вперёд, он был предтеча, пророк. Он столько нам сказал, да мы многого не расслышали...

Чем больше я узнаю об этом удивительном выдающемся представителе нашего народа, тем больше мне хочется постичь тайну его гения. И помогает мне в этом сам Абай, обогативший мировую сокровищницу культурных ценностей настоящими жемчужинами мудрости.

В трудные для меня минуты жизни я беру с полки «Книгу Слов» и обращаюсь к великому прорицателю в поисках ответа. Иногда мне кажется,

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область

что его слова адресованы именно мне. И тогда получается у нас духовный диалог, а решение проблемы оказывается не таким уж и сложным.

И я благодарю Абая – Учителя, в очередной раз, убеждаясь в том, что его творение – это источник нескончаемого добра и блага.

«Надо принимать умные слова сердцем, всей душой, так, словно ты утоляешь ими жажду», - эту истину подсказал мне мудрец.

Было бы здорово, если бы на уроках языка и литературы чаще звучало слово Абая. Тогда реже мы имели бы дело с невежеством, алчностью, хамством и другими общечеловеческими пороками.

А над входом в учебные заведения я бы написала абаевскую заповедь:

«Тот, у кого больше знаний... тот и обладает миром». В этом же «Сорок пятом Слове» сказано: «Справедлив, человекен, мудр тот, у кого больше знаний»

Меняются времена, меняются приоритеты, но советы великого мыслителя всегда звучали и звучат актуально:

Лишь знаньем жив человек,
Лишь знаньем движется век.

Слова – назидания – это моральный кодекс, который не позволит человеку сбиться с пути.

Мудрость его высказываний трудно переоценить. «Плохой друг, - пишет Абай, - подобен тени. Когда светит солнце, от него не избавишься, когда тучи сгущаются над головой – его не найдёшь».

Согласитесь: лучше не скажешь!

Мне интересно с Абаем, потому что мне доставляет наслаждение снова и снова открывать его для себя. И я горжусь, что великий Абай стоит в одном ряду с мировыми гигантами духа!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область**

Нұрпейісова Ақжүніс
10 сынып, Қобда гимназия
Қобда ауданы, Бегалы ауылы

Ақылың мен қайратын екі жақтап

Әрбір елдің өткен-кеткенін саралап баға беретін тарихы болады. Қазақ тарихы да сан мыңдаған ғасырлардан тұрады. Оның әрбір жылы азаттықты аңсаған, күреске толы. Егер де арғы тарихымызға тоқталсақ төрт мың, бес мың жыл тереңге кетер едік. Ал мен, бергі тарихымыздан сыр шертсем деймін. Қазақ елі болып таныла бастауы 1456 жылы Керей мен Жәнібек хандардың “Қазақ хандығын” құруымен байланысты. Қазақтардың жоңғар шапқыншылығына, ұлт-азаттық көтеріліс және екінші дүниежүзілік соғыс кезеңдерін бастан кешірді. Содан кейін ғана 1991 жылы Қазақстан өз тәуелсіздігін жариялады. Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін өз салт-дәстүрін, мәдениетін, тілін, дінін дамытты. Қазіргі таңда президентіміздің салиқалы саясаты арқасында қазақ елін бүкіл әлем таниды. Бұның барлығы сан ғасырлардан бергі тарихымыздың жемісі болып табылады.

Патриотизм-отанға деген сүйіспеншілік. Отанға деген махаббат-әрбір жалындаған жастың халыққа адал қызметі деп ойлаймын. Мен өзімнің патриоттық сезімімді еліме адал қызмет атқару деп білемін. Себебі мен Қазақстанды шексіз сүйемін. Осы қазақстанның бір бөлшегіне кірпіш болып қалансам арманым жоқ. Патриоттық тәрбие, әрине, отбасынан басталады. Менің ата-анамда кішкене күнімнен тәуелсіздікке қалай қол жеткізгенімізді, білектің күшімен, найзаның ұшымен ата-бабаларымыз жерімізді қорғағанын жиі айтады және біз осы тәуелсіздігімізді қадірін түсінсе екен- дейді. Патриоттық тәрбие, ұлттық намыс, ұлттық сана-сезім рухани байлықтан көрініс табады. Олай болса, рухани байлыққа, ең алдымен тілімізді, дінімізді, салт-дәстүрімізді жатқызсақ, тіл-қазақ болуымыз үшін, дін-адам болуымыз үшін, салт-дәстүр – ұлт болуымыз үшін қажет. Патриотизм сезімінің оянуы мен қалыптасуы белгілі асқақ сезімдерден, мақтаныш-сүйеніштен бөле-жара қарауға болмайды. Ол елінің өткен тарихын мақтаныш тұту, жерінің байлығына, әсем табиғатына сүйсіну, атадан балаға жалғасып, жақсы үрдісін тапқан. Осы сезімдерден туатын, санада орнығып қалыптасатын асыл қасиеттер ұлттық патриотизм деңгейінде өркен жайып, азаматтық патриотизм биігіне ұласатын сыңайлы. Әрине, бұл өздігінен бола салатын нәрсе емес, ол да нақты тәрбиенің жемісі.

Қазақ – көне дәуірден бастау алатын күрделі де бай тарихы, сан қырлы мәдениеті, өзіндік игі ғұрып – дәстүрі бар, этнографиялық ахуалы әр қилы,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

пейілі өзінің байтақ даласындай кең де қонақжай халық. Халқымыздың бітім болмысын зерттеген этнограф ғалымдардың атап өткеніндей, қазақ – жайшылықта тәубешіл, жаугершілікте тәуекелшіл, зерделі де ойшыл, сабырлы да төзімді, шыдамды да жомарт, елгезек те еліктегіш, кеңпейіл де кішіпейіл, ерегескенмен ерегесетін, доспен дос бола алатын, әділдікті бағалай білетін халық. Біздің халқымыздың салт-дәстүрлері өзінше ерекше тыңдар құлаққа, көрер көзге, сезінер жүрекке танымал болып келеді. Мен өз елімнің әдет-ғұрпы, салт-дәстүрімен мақтанамын.

Мен сіздерге “үме” немесе “асар” деген ұмытылып бара жатқан салт дәстүр туралы айтайын. Бұл салт бұрындары қиын шаруаларды күшпен жасалатындықтан жәрдем ретінде ойлап тапқан. Яғни қой тоғыту, қой қырку, жүн сабап, киіз басу, үй көтеру, жылқы күзеп, тай таңбалау, бие байлау, соғым сою, егін ору, шөп шабу және жинау, үй – жай, той жасау, ас беру, деген сияқты істерде ауылдастар мен руластар жабыла жұмылып, көмек береді. Көмек берген адамдарға үй иесі арнайы қонақ қылады. Бұл үшін көмектескен адам ешқандай ақы алмайды. “Жұмыла көтерген, жүк жеңіл” деген осыдан қалса керек. Мен бұл салт туралы әжемнен естігенмін. Қазіргі таңда бұл салт тек ауылдық жерлерде қолданылады. Көбінесе соғым сойғанда немесе қонақ шақырып, той болғанда ғана қолданады. Қазіргі кезде неге “асар” салтын қолданысқа енгізбеске? Менің ұсынысым осы салт адамдармен, туыс-туғандармен ара-қатынасын үзбеуге, көмек көрсетуге дәріптейді. Екіншіден, адамдардың физикалық тұрғыдан шымыр болуға үйретеді. Себебі, қазір барлық жұмысты техника алмастырған. Кең – байтақ атамекеннің әрбір қарыс сүйемін сан ғасыр бойы ата – бабамыз сыртқы жаудан сом білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен қан төгісіп, жан берісіп қорғап, ұлтжандылық, отансүйгіштік рухын бойға сіңіруді келер ұрпаққа аманаттаған. Алайда тіршілік тезінен өткен, жастарды ұлттық үрдіске тәрбиелеуде маңызы бар көптеген дәстүрімізден де жазып қалғанымыз белгілі. Өмірдегі бар сүреңсіздік, адам бойына көлеңке түсіретін бүкіл жаманшылық атаулы ата салтына, елдік дәстүріне солқылдақтықтан екені белгілі болып отыр. Ұлттық тәрбиеден қағажу қалып бара жатқан жастардың отаншылдық сезіміне де кесірі тиетінін өмір дәлелдеп береді. «Ата салтың – халықтық қалпың» дегендей, өз жұртының қадір – қасиетінен мәлімет беретін ғұрып қасиетпен, оған мейлінше құрметпен қарау – ұлтымызға, елдігімізге сын.

Менің алға қойған мақсатымның бірі-осы салт-дәстүрімізді келешек ұрпаққа дәріптеп, атадан-балаға мұра етіп қалдыру.

Біздің ұлан-ғайыр мемлекетіміз бар. Соның қадірін білейік дегім келеді. Тілімізді, дінімізді, мәдениетімізді дамытып ұрпақтан-ұрпаққа мұра етіп қалдырайық. Мен қазақ елінің дамуы үшін, болашақ журналист ретінде өз

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область**

ақылымды, күш-жігерімді білімге жұмсаймын. Қазақ елі – мәңгілік тарихта алтын әріппен қаларына мен кәміл сенімдімін.

Сәлімова Аружан

5 сынып, Северный орта мектебі
Әйтеке би ауданы, Теренсай ауылы
Жетекшісі: Бекназарова Ш.С.

Ел және Елбасы

Сенім де талай түсті-аусергелдеуге
Сын аз ба халыққа серт берген Ерге
«Елім» деп шырқаған өзіңізді
Ұқсатам Күлтегендей кемеңгерге.

Жадыра Дәрменбаев

«Атаның баласы болма,
Адамның баласы бол»,

- деп ұлы Абай атамыз айтқанындай, қарапайым қазақ отбасында туып-өсіп, тәрбиеленіп, ата өсиетін, ана ғибратын өмірлік азық еткен Елбасының ғажайып парасаты мен пайымы, ұлтжандылығы жас ұрпақ біздер үшін өнеге.

Адамзат баласына, күллі әлемге танымал болған осындай Елбасымыздың барына қуанамын да, мақтанамын да!

Ең әуелі анасын, ана тілек сүйген Елбасы былай толғанады.

- Ана тілі бәріміздің анамыз, өйткені ол ұлтымыздың анасы. Сол үшін де Елбасының жарық құлағы жастыққа тимей, халқының қамы, тілінің тазалығы үшін талмай еңбек етіп келеді.

- Толыққанды тілсіз толыққанды ұлт болуы мүмкін емес. Бұл да Елбасының туған тілі, ұлты жайлы толғаныстан туған ойларының бірі.

Бұл да Елбасының туған тілі, ұлты жайлы толғаныстан туған ойырының бірі.

Абылай салған ақ жолмен азат Қазақстанды болашаққа бастап келе жатқан бүгінгі берекелі күнге де оңайлықпен келмегенің біздің он бір жылдық болдырған дәуреніміздің белесерін де, ой елесінде тұрғандай.

«Тарыдай болып кіріп, таудай болып шығатын зәулім мектебінде білім алып жатқанына қуанамын. Зәулім мектепті салдырып берген Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлына айтар алғысымның шексіздігін ен Елбасы жайлы толғануды жөн көрдім.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

Ұлттар бірлігін қамтамасыз ете отырып Елбасы өз халқына, ұлтына зор сенім жүктейді: «Өз ұлтын сүю, шын мәнінде нағыз болу-өзге ұлт өкілдеріне астамшылдықпен қарау деген сөз емес», -деп ескерте келе: «Мемлекетіміздің дінгегі-қазақ халқы. Ел де, жер де-қазақтікі. Ел болудың ұлты да біздің жұрттың мойнында», -деп өз халқының алдына ауыр міндет жүктейді. Міне, Елбасымыз айтқан мынадай ой-түйіндері де жас ұрпақтар біздерге аманаттап отыр: «Қазақ тарихында қазақ ұялатын ештеңе жоқ. Қазақ қазақпен қазақша сөйлессін». Бұл әрі сабақ, әрі ащы шындық екені рас. Елбасымыздың білімдарлығының арқасында күллі әлем Қазақстанды тани түсуде. Елбасының шетелдерге әрбәр сапары қанатымен су тасыған қарлығаштың тірлігіндей ел қамы екені даусыз.

Елбасы еліне сенеді, елі Елбасына сенеді. Жас ұрпақ біздер де ертеңімізді Елбасымызбен, оның нұсқаған басым бағыттарыарқылы елестете аламыз. Еліміз ауыр да, сынағы мол жылдарды артқа тастады. Ендігі кезең-жарқын жылдар болмақ.

«Тәуекел болмаса, тәуелсіздік бола ма?-деп сонау 1997 жылы Астанаға » мемлекетіміздің бас қала мәртебесін беруінің қандай ұтымды болғандығын айтып жеткізгісіз емес пе?

Мен осынау Елбасы туралы жүрек жарды шығармамды Нұрсұлтан Әбішұлының өз сөзімен аяқтамақпын: «Алдымызда асу-асу белдер бар, ұлт жолында ұйтқи соғар жолдар бар. Бел де талар, жел де беттен қағар. Бәріне төзу керек, бәріне көну керек, жас ұрпақ!».

Сизых Анастасия

8 класс, СШ № 29

г. Актобе

Руководитель: Прохорова Н. В.

Без прошлого нет настоящего, без настоящего нет будущего

Вопрос о том, каким быть нашему государству, имеет судьбоносное значение. Я уверена, что без прошлого нет настоящего и будущего. Не помнить прошлого – это преступление по отношению к историческому и культурному наследию Казахстана. Ведь государство сильно не только своей военной и экономической мощью, но еще и уважением к достижениям наших предков, сохранением традиций и уникальных памятников старины, памятью о важных событиях и выдающихся личностях. Мое поколение должно знать историю своего народа, чувствовать и беречь хрупкую связь времен. Иначе, я уверена, вся наша земля превратится в мираж, в призрак.

Нужно не призывать к патриотизму, а прививать его с детства, начиная с малого: любви к своей семье, месту рождения, дому. Ключом же к уважению,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

пониманию истинных ценностей, по моему мнению, является знание родной истории.

Любовь к Родине не может появиться внезапно, потому что кто-то приказал. Это чувство растет и укрепляется в течение всей жизни человека. Истоки его в уважении, трепетном отношении к месту, где родился, вырос, к родному дому, людям, воспитавшим тебя.

Мы должны знать историю Отечества. Тогда не будет у нас брошенных стариков, ветшающих древних памятников, забытых книг и умирающих народных ремесел.

Не зная прошлого, нельзя любить настоящее, думать о будущем. «Дерево сильно корнями,» - утверждает пословица. Наши корни - это наше прошлое, история и национальная культура. Без них дерево не может жить, они держат его в почве и питают.

Не зная или забывая свою великую историю, мы можем утратить национальное достоинство, национальную самобытность. Тот, кто не ценит культуры своей страны, не может уважать великие достижения других народов. Я думаю, человек, воспитанный вне традиций собственной культуры, не имеет будущего, какую бы страну для проживания он ни выбрал. Такой не может быть патриотом своей Родины, он равнодушен к ее настоящему, его не заботит ее будущее.

Мой Казахстан — моя Родина. Мой Казахстан! Эти удивительные слова невозможно произносить без трепета в душе, они пробуждают силу духа, любовь к родному очагу. Когда повторяешь их, обязательно вспоминаешь о той волшебной нити, которая связывает тебя с родной землей, с ее прошлым, настоящим и будущим. Мой Казахстан! Когда я слышу Гимн моей страны, смотрю на развевающийся флаг цвета чистого бездонного неба, я чувствую себя сильной, смелой и уверенной в процветании моей Родины, в своем завтрашнем дне.

Я очень рада, что живу в мирной и спокойной стране, что мои земляки понимают: все трудности преодолимы без кровопролития и жертв. Я рада, что мой Казахстан принимает активное участие в укреплении и расширении международного сотрудничества в борьбе с терроризмом, организованной преступностью, наркоторговлей и незаконным распространением оружия. Политика Президента Н.А. Назарбаева полностью меня убеждает в том, что сегодня Казахстан стоит на пороге новых крупных свершений. Я уверена, что наша страна, выдвигая новые приоритетные задачи перед всеми отраслями экономики и социальной сферы, открывает широкие горизонты для достижения огромных целей, кроме этого обязывает всех казахстанцев, от школьника до взрослого, понимать и осознавать свое место в претворении великих дел, задуманных Президентом.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

Кризисы и потрясения – тяжелые уроки истории, но нам необходимо их усвоить, чтобы не повторить вновь. Мы должны всегда помнить о своем прошлом и гордиться им, каким бы оно ни было. Достижения наших предков вселяют надежду, что и наш собственный труд приведет Казахстан к новым победам и свершениям!

Смадияр Мерей Серікұлы

10 сынып, №33 орта мектеп

Ақтөбе қаласы

Жетекшісі: Молдағалиева И.

Қыз бен жігіт айтысының жарқын бейнесі

«Тұңғыық сырым барлағанға...»

«Біржан мен Сара» айтысынан

Сараның сөзі

Айтыс өнері – халық ауыз әдебиетінің ерекше түрі. Бұл ертеден келе жатқан сөз саптау шеберлігі. Қазақ халқы сөз өнерінің құдіретіне тәнті болып, «Сөз тапқанға қолқа жоқ» деп ұтқыр сөзді басынан асыра білген. Айтыс көне түркі тілдес халықтарында, үндістер елінде де өркендеген. Дегенмен қазақ халқының тіл мен жақтың ұйқасқа тірелген ой ұшқырлығы айтыс өнеріне ұласқаны шындық. Ғасырлар бойы шебер өрнектелген сөз жарысы тыңдаушылар қауымын үйіріп әкететін сиқырға ие.

Айтыс барысында айтыскер ақындардың сөз саптауымен қоса, дауысы, бет-жүзінің қимылы, ерекше орындаушылық қабілеттері де ескеріледі. Өте ерте заманнан келе жатқан айтыс түрлері жан-жақты. Бәдік айтыс, адам мен жануардың айтысы, жұмбақ айтысы, салт айтысы болып ерекшелінеді. Салт айтысы қыз бен жігіт айтысы, сондай-ақ ақындар айтысы болып екіге топталуы, айтыстың бұл түрлерінің жиі қолданылып, дараланатынына куә.

Қыз бен жігіт айтысының жарқын бейнесі, ұтқырлық пен тапқырлыққа құралған айтыс шыңы – «Біржан мен Сараның» айтысы болып табылады. Әдеттегідей той-томалақта айтылып, жұртшылықты күлкіге кенелтетін, сауық кештерде тілі мен мазмұны тартымды да жеңіл, шағын келетін айтыс болуы тиіс еді. Бірақ, бұл айтыс ерекше болып, халық жадында ұзаққа сақталып қалды.

Біржан сал қысқа ғұмырында көпке мәлім ақын болған. Көкшетау облысында дүниеге келген. Біржан жастайынан әнге өлеңге әуес болды. Оның

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область**

«Көкшетау», «Жанбота», «Айтпай», «Ләйлім шырақ» әндері - үздік туындылар. Біржанның әншілік мектебінен қазақ ән өнерінің майталмандары Балуан Шолақ, Естай, Жаяу Мұса әнші-сазгерлер шыққан. Біржанды жас өнерпаз ақындар мен әншілер пір тұтады. Оның өнерін жанына жақын тартып, еліміздің түкпір-түкпірінен Біржанның мәнін жоймаған, қаймағы бұзылаған әндері әлі күнге шейін сырқалып жатады.

Ал Сара - ақын қыз Талдықорған жерінде әкеден жастай қалып жетімдіктің зарын кешіп өскен. Он үш жасынан бастап сауықшыл, домбырашы, күйші, әнші болды. Ән мен күйге ынтық еді. Талай ақынмен сөз сайысқа түсіп, талай жүйрікке алдырмаған.

Белгілі қанша жұртқа атым – Сара,
Ішінен ер Қаптағай шықтым дара,

- деуі тегін емес.

Айтыс барысында қос ақын өздерін сипаттауы сүйсіндіреді. Екеуі де үздік өнер иесі. Екеуі де айтыс басынан-ақ ірілік, жүйріктік таныта бастайды. Біржан сал «Сайраған Орта Жүздің бұлбылымын» десе, ақын Сара өз тұлғасын - Мойыным – сұңғағындай жүзген қудың, Лебізім – шырынындай шәрбат судың, - деп суреттейді. Әншілік өнер мен ақындықпен қатар сұлулықтан да құр алаған емес екенін білдіреді.

Біржан сал Сараның аяқ алысын бірден байқап өнерлі қыздың мінезін ардақтайды. Таңдана, тамсана қарайды. Өнер саңлағы бола тұра, қиын тағдыр иесі болған Сараны жамандыққа қимайды. «Жақсыны бір жаманға қосақтай салу ешқандай жолға симайды», - деп ел ағалары болып отырған Есімбек пен Тұрысбекке бетке баса айтады. Бұл билеушілердің ақын Сараны, елді аузына асқан өнерімен қаратқан Сараны, жаны да, тәні де кемтар Жиенқұлға атастырып қойғанын сынағаны болатын. «Тең теңімен, тезек қабымен» деген ақын Сараның теңі өзіндей дара тұлға болуы тиіс еді ғой! «Жібекті түте алмаған – жүн етер» деген, жаман Жиенқұл ақын Сараның қадірін білді ме екен?!

Өнерімен, ақындығымен, сөзде жүйріктігімен тең түскен Сараны Біржан осы осал тұсынан ұстап, осы айтыста жеңіске жеткен екен.

Майысып, сегіз қырлы жүйрік Сара,
Қай жерден болжамайсың тынарыңды.
Мақтаған Есімбегің дәнеңе емес,
Басыңнан айыртпаған мұратыңды.
Шақыртып күйеуіңді осында алдыр,
Көрейі таңдап алған сыңарыңды,

- деген екен.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актыбинская область**

«Біржан мен Сара» айтысындағы басты тақырап - ерте замандағы қазақ әйелдерінің ескілік әдет-ғұрыпқа тәуелді болуы.

Сара ақын «Жоқ екен жүйрік иттей өлсем құным» деп тауысылуы талай қазақ қызының басынан кешкен зары болатын.

Қалыңмал – ескіліктің сым торы, айтыс өнері де осы әдетті сынайды. Әйелдің құны жылқы табыны мен қой-саулыққа саналған кезеңде, ақын Сара да көппен бірдей ескілік салт-дәстүрдің құрбаны болды.

Айтыс барысында сөзге жүйрік ақын Сара Біржанмен сөз таластыруда, жаман Жиенқұлға келгенде мүдіре береді. Жеңілісін мойындап, шаршы топтың алдында, дағдылы дәстүр бойынша, жеңіліс себебін айтып, ішкі күйінішін жұртшылыққа паш етеді.

Айтыстың негізі өзігі әйел теңдігі бола тұра, айтыстың дәстүрлі әдеті ойынша ру басыларын, байлары мен билерін мадақтау, дәріптеу сипаты да көрініс береді. Біржан осы «дара тұлғалардың» ішінен Абайды оқшаулап, дара суреттейді.

Абай мен ел билеушілерінің қарама – қарсы қылықтарын салыстыра келе, ойланасың. Бірі – ел ізеті мен ілтипатына бөленген дария көңілді ақын болса, екіншілері өнерпаз ақын аруды теңсіз кемтар жаманға қалыңмалға қосып зорлап берген – «ел билеушілері».

«Біржан мен Сара» айтысының нақты өзегі әйел затын бостандығымен қоса, тап қайшылығын, ескішіл ой-сананы, әйел затын күңмен теңдес ұстаған кезеңді ашық сынаған нағыз шыншыл туынды.

«Біржан мен Сара» айтысы айқындық, сөз тазалығымен ерекше болса, сұлулық, көркемдік жағынан қазақ ақындық өнерінің төрінен орын алатын айтыс. Үздің теңеу, эпитеттік метафоралар өз орнын шебер тапқан. Сонымен қатар ирония мен сарказм да ұтымды қолданылған. Сараның ашық әжуадан ащы кекетуге баруы Жиенқұлды суреттеуді байқалады.

Көрінсін Біржан салға «ай» секілді,
Аққұйрық көңіл ашар шай секілді,

- деп бейнелейді.

Жиенқұлдың «бейшаралығы» - оның тәні мен жанының жамандығында емес, ел сыйлаған ақын ару қызды өзіне тең санап, малға сатып алғанында.

Айтысты тыңдай отыра Сараның жан күйзелісі, Біржанның осы жағдайды түсіне отырып, сан жылдар бойы келе жатқан мызғымас дәстүрге шара жоқтығын жырлауын сезінесің.

Теңсіз өмір қайғы ғой жақсы адамға,
Жақсыны берме деген бір жаманға,

- дегені айтыстың бас тақырыбын ашып көрсетеді.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

Айтыс өнері қалмай қазіргі заманда да өріс алып келеді. Қыз бен жігіт айтысы да, жұмбақ айтыс та еліміздің сахна төрінен шырқалады. «Елу жылда ел жаңа» деген қазіргі заманғы айтыс тақырыбында әйел теңдігі тақырыбы жаңа деңгейде шырқалады. Теңсізбен қосылған көркем ару емес, мәжілісте сөз сөйлеген ананың жүрегі, ел басқарған әйелдердің жарқын жаны жырланады.

Тарасенко Марина

10 класс, СШ №29

г. Ақтобе

Руководитель: Прохорова Н.В.

Верю в будущее моей страны

Туған жер - алтын бесік.

«Родная земля - золотая колыбель». Мудрая и значимая для нас, казахстанцев, пословица. Говоря о родной земле, родине, мы думаем о той великой стране, в которой родились. Наверное, я не ошибусь, если скажу, что ощущение родины приходит к каждому из нас именно в детстве. Это и сугроб, в который ты падаешь со смехом, и ручей, в который пускаешь бумажные кораблики, и береза под окном, и аллея в парке с деревьями-великанами, как из сказки, и облака- особенные - только над твоей ромашковой поляной... А потом дорога в любимую школу, добрые глаза учителей, и вопросы, вопросы, вопросы, на которые ищу ответа по сей день...

Земля, обретенная предками многие века назад, - это и моя земля. Пусть и не в той масштабной территории, каковой была раньше, но она рождает, питает своими силами, напоминает, каким трудным путем нам досталась независимость. И как мы, поколение двадцать первого века, гордимся этими достижениями!

В кровопролитных войнах отвоевавший свою землю у недругов, народ Казахстана впитал в себя ту сталь мечей, тот железный привкус крови, и, что самое главное, стремление к свободе и победе! Победа, теперь официально заключенная в наших государственных символах и первом разделе 3 статьи Конституции РК: «Единственным источником власти является народ».

Конституция Казахстана - общенациональная идея, воплощенная в букве Закона. Она отразила в современных правовых понятиях мечты многих поколений о свободе и возможности самим вершить свою судьбу, о государстве, где власть служит интересам всего народа, о независимой стране,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

известной и уважаемой во всем мире. Согласитесь, недостаточно только провозгласить государство демократическим, главное - обеспечить его устройство и деятельность соответствующими правовыми институтами, реальными гарантиями демократизма. И это возможно только при реально работающей Конституции, а не при «декларации добрых намерений».

Основные ценности сильного гражданского общества закреплены в Конституции Казахстана: это и обеспечение прав и свобод человека, и свободно формирующееся общественное мнение, и взаимная ответственность государства и личности, и самоуправляемость. Основной закон страны выдержал испытание временем и доказал свою жизнеспособность, устойчивость, функциональность. Ведь не зря мы пишем его название с заглавной буквы: это говорит об огромном уважении к Главному закону страны.

Знаете, я не отношусь к тем людям, предки которых боролись за независимость, и мне, наверное, не понять многого, но это никак не влияет на мое отношение к стране. Я горжусь тем, что меня окружают люди, верные своей земле и своим традициям.

У казахского народа много добрых традиций! Люди ценят их, как основу общности, как напоминание о том, как они едины и как гостеприимны. Да, гостеприимство у нашего народа в крови! Славятся люди моей земли и добротой, и широтой души, и умением поддержать в трудные минуты своего ближнего. Казахстан - многонациональная страна! Более 150 национальностей живут в Казахстане. Сто пятьдесят! Это цифру мы узнаем на первых уроках в школе и поражаемся: дружбе наших народов можно позавидовать! И здесь заслуга нашего первого и самого главного человека в государстве – Президента Нурсултана Абишевича Назарбаева. Человека, сумевшего объединить народы Казахстана, сумевшего вместе с народом построить новое независимое государство и новую столицу – Астану, город будущего! Вот чему стоит поражаться!

И мне бывает горько и грустно, когда я читаю негативные отзывы о нашей стране, когда вижу уезжающих за её пределы земляков, не верящих в будущее нашей Родины...

А я верю, что Казахстан, большая и многонациональная семья, обязательно достигнет своих целей. Ведь будущее страны в нашей вере в нее и в себя! Все мы хотим жить в богатой, процветающей стране, где для каждого созданы достойные условия – именно такие задачи ставит наша Конституция. Жить по Конституции, по закону - не просто необходимость и гражданская обязанность. Это привилегия свободных людей. Людей, знающих цену своим правам и признающих такие же права за другими.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Актюбинская область**

Только в этом случае мы не отдельные граждане, а казахстанский народ, не население, а общество, гражданское общество. Не географическое пространство, а страна, которая нас объединяет.

Будущее Казахстана зависит от нас, молодежи. Воспитанные в новом демократическом государстве на основе демократических ценностей, мы должны привести свою страну к новым достижениям и высотам и стать нацией процветающего государства!